

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredni ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Interpelacija dr. Zarnika

in tovarišev na slavno c. kr. vladu zaradi germanizacije slovenskih šol in uradov,

stavljena v seji kranjskega deželnega zbora
8. okt. 1874.

Prva žalostna posledica francosko-nemške vojske, se je pokazala za nas avstrijske Slovence v padu Hohenwarthovega ministerstva v toliko, kolikor je namerjalo taisto nam Slovanom pravično biti, in v nastavi germanizatornega ministerstva Lasserjevega, imenovanega „Auersperg“, čegar pojedini člani so se že poprej v javnem delovanju po svojem sovraštvu do Slovanstva odlikovali. Pri nastopu tega ministerstva smo bili mi Slovani, kar se naše narodnosti tiče, na najhujše pripravljeni, in nijsmo se motili.

Prvi korak zoper nas Slovence je to ministerstvo s tem storilo, da nam je prvo sednika na čelo dežele postavilo, o katerem so vsi vladni privrženci in principijalni sovražniki Slovanov pismeno in ustno pripovedovali, da ima vse zmožnosti in tudi vso potrebno voljo, Slovenstvo izkoreniti. V to svrhu: to je našo slovensko narodnost poteptati, je nastopila sedanja vlada dva pota. Prvi je bil najsigurnejši, ki pelje k iztrebljenju vsake narodnosti, namreč: potujčevanje šole. Za to je vlada precej poprejšnjega, zmerne, sicer vladi jako udanega, Slovence pa vendar kolikor toliko pravičnega nadzornika ljudskih šol odstranila, in je na njegovo mesto posadila moža brez vseh zadostnih in znanstvenih izpitov in brez vsega vednostnega izobraženja, ki je njega dni (1860, 1861, 1862 in 1863. leta) spadal v Ljubljani mej najbolj ognjene narodno-slovenske pristaše in se je potem, zapustivši nekoristno slovensko zastavo, odlikoval v nam sovražnem taboru po vseh društvi ravno z enakim postopanjem zoper našo narodnost. To njegovo delovanje zoper naše zahteve nij pri tej vladi na kamenita tla palo. Kakor smo omenili, postal je nadzornik ali bolje rekoč, germanizatorni „strah“ ljudskih učiteljev na Kranjskem.

Ustanovila se je potem pod zaštitom vlade zeloglasna „Laibacher-Schulzeitung“ v ta namen, da v tem listu nekdanji pošteni slovenski narodni učitelji, ali zdaj po vladnem pritisku moralno pokvarjeni prisiljeno zoper slovensko majko zabavljajo in se na ta način vladi prilizujejo. Taisti cilj in konec ima ob enem ustanovljeni „kranjscher Lehrerverein“. Prekim očesom gleda „učiteljski strah“ tiste značajne ljudske učitelje, ki imajo še toliko poguma, se temu društvu odtežati in se samo

s pedagogiko pečati. Vse nadzorovanje tega nadzornika meri na to, v koliko naši ljudski učitelji slovenski deci nemščino v glavo ubijajo, ne pa koliko se otroci v obče na podlagi materinščine za življenje koristnega naučijo.

Učiteljska pripravnica bi imela, ker slovenske učitelje za slovenske ljudske šole odgaja, slovenska biti; in bila je res spočetka uže več, kot na pol slovenska. Ali pod tem nadzornikom se je z vladno pomočjo spet vsa pripravnica germanizirala.

Da bi vlada v omenjene svrhe šolstvo popolno v svoje roke dobila, nij se sramovala kar meni nič tebi nič „sans gené“ ustavo prelomiti in si s tem večino v deželnem šolskem svetu pridobiti. Vse naše pritožbe zoper ta nečuvni vladni ustavolom so bile žalibog brez uspeha! Ravno tako je vlada z goriškim deželnim šolskim svetom ravnala, ker tudi tam Slovenci prebivajo. Ker ima zdaj vlada po nepostavnem potu pridobljeno večino v deželnem šolskem svetu, ravna z našimi šolami, kakor se jej zdi, da bi se ponemčevanje najbolj pospešavalo.

Akoravno je še naredba bivšega ministra Jirečka od 8. oktobra 1871. leta št. 10456 v polni veljavi, je kljub temu vlada slovensko realno gimnazijo v Kranji v nemško spremenila, je na ljubljanski realki slovenske paralelke odpravila in še nij dozda na realni gimnaziji v Novem mestu niti v enem predmetu razen veronauka slovenskega jezika, kakor učnega jezika upeljala. Na ljubljanski realki v sredini Slovenije je italijanski jezik za vsakega učenca obligaten, mej tem, ko je učenje slovenščine vsakemu učenca na prosto voljo dano! Da se pa zasmehovanju in teptanju slovenščine na ljubljanski realki krona na glavo postavi, učijo se slovenščine v vseh razredih nižje realke slovenski učenci, z nemkim učnim jezikom!

Slovenski sposobni prosilci večjidel ne dobijo mesta na naših srednjih šolah, mej tem, ko se nam Nemci in drugi inostranci dan za dnevom s krajnih mej Cis- in Translajtanije vrivajo za profesorje in ravnatelje.

Tako je vlada zavrgla prošnjo profesorja Franca Erjavca, ki slovi pri strokovnjakih in mej celim slovenskim narodom, kakor izvrsten naravoslovec in pedagog, ki je uže premnogo lepega v svoji stroki v slovenskem in hrvatskem jeziku napisal, akoravno je bil od kranjskega deželne šolskega sveta „primo loco“ predložen. Imenovala je mesto njega za profesorja na ljubljanski realki mladega, slovenščine nezmožnega, čisto neiskusnega Nemca, nekega Voss-a, mej tem,

ko uže g. F. Erjavec 15. leto v svoji stroki podučuje.

To so v kratkem navedeni koraki, po katerih je vedela vlada vse srednje in ljudske šole v svojo pest dobiti z edinim namenom vse ponemčiti. — Drugi pot kateri je ta vlada nastopila v pospeševanje svojega cilja, t. j. za ponemčevanje našega naroda je: odstranjenje vseh domačih, še slovensko čutečih uradnikov iz administracije. Naši uradniki v upravi so po ustavni čri zadnjih 13 let uže tako zbegani, da se skoro nobeden nij upal v javnem življenju za svoj narod potezati se. Ali mnogo mej njimi je bilo vsaj še toliko poštenih, da nijso svoje narodnosti zatajevali in v javnosti zasmehovali. Ali uže tako neutralno držanje naših domačih uradnikov je bilo sedanji vladi trn v peti.

Naenkrat je bilo brati po različnih ustavovernih listih, da ne more vlada na Kranjskem s sedanjim „narodnim“ uradniškim aparatom naprej, da so v tem obziru temeljite spremembe neobhodno potrebne itd. v tem smislu. Kmalu se je govorilo v Ljubljani, da je pri vladi veliko število, govorilo se je celo da okolo 200 domačih uradnikov, proskribiranih, ki se imajo iz domačije izgnati in v skrajna mesta Cislajtanije prestaviti, samo zaradi tega, ker imajo to nesrečo, da jih je slovenska majka rodila. Akoravno so se ti glasi večkrat ponavljali, vendar nij nihče verjel, da bi kdaj katera vlada pri obstoječem §. 19. osnovnih postav utegnila tako predrzna biti se poskusiti s tako novošegno „siciljansko vespero“ mej našimi slovenskimi administrativnimi uradniki.

Ali prevarili smo se v svojem dobrem mnenju o sedanji vladi, — kajti žalibog ti čudni glasovi so se obistinili. Kakor strela iz jasnega je pala vlada to spomlad mej pohlevne in v političnem oziru popolno nedolžne poštni in telegrafski uradnike. Samo in izključljivo zaradi tega brez vsakega drugega uzroka je nekoliko teh revežev v avstrijsko Sibirijo (v Bukovino) premestila, ker so imeli edino to napako, da so rojeni Slovenci in toliko pošteni, da se nijso hoteli z narodnim renegatstvom vladi prilizovati. Da je to res, očitiden je dokaz, da je eden teh premeščenih uradnikov smel doma ostati, ker se je dal kakor ud iz vseh narodnih društev izbrisati in v kazino in v konstitucionalno društvo vpisati. Drugi eklatantni dokaz, da se je bila res taka lista proskribiranih slovenskih uradnikov napravila, je ta, da je bil tadi poštni uradnik g. Avgust Moos premeščen, akoravno je bil uže štiri mesece poprej — umrl.

Povpraševali so premeščeni siromaki v

Ljubljani in na Dunaji pri ministerstvu, zakaj jih je ta kazen zadela, naj se jim vendar uzrok pove? Ali do denasnjega dneva niso nobenega uzroka izvedeli, povsod so jim odgovorili z ničevno frazo: „iz službenih obzirov“, (aus Dienstesrücksichten) in romati so morali s solznimi očmi iz domovine v Bukovino, Tirole itd.

Akoravno imajo poštni uradniki nepretrgoma s slovenskim občinstvom opraviti, je vendar vlada namesto odpravljenih Slovencev, trde slovenščine nezmožne Nemce postavila.

Vlada naj le malo pomisli, kakšen vtis je ta vladen čin na celo deželo napravil, da se Slovenci iz svoje domovine brez uzrokov samo zavoljo tega preganjajo, ker so slučajno rojeni Slovenci. Naj vlada nadalje pomisli, kako s takim početjem vse uradništvo v političnem oziru demoralizuje in korumpira.

Niti pod Metternichom niti pod Bachom se niso Slovenci tako brezobzirno iz svoje domovine zavoljo svoje narodnosti preganjali, kakor pod sedanjo tako imenovano „liberalno“ vlado. Iz vsega navedenega vladnega postopanja se vidi, da jej je liberalizem le vnanji svit, s katerim nevedno občinstvo moti; pravi in edini njen namen je pa preganjanje in tlačjenje Slovanstva, oziroma Slovenstva!

Hohenwartovo ministerstvo je pri svojem nastopu v prijavljenem programu reklo, da mu je prva svrha §. 19 osnovnih državnih postav ne le po črki, temuč tudi v pravem pomenu praktično izpeljati. To ministerstvo pa vse žile napenja, da bi se ta §. za vse nenemške narode v Avstriji na posmeh in na ruglo postavil.

Ker pa kljubu vsem tem navedenim, dan za dnevom se ponavljajočim faktom vlada vedno in konsekvентno taji, da misli Slovence ponemčiti, stavljajo podpisani na slavno c. kr. vlado ta-le vprašanja:

I.

a) Iz katerih uzrokov se je bivša uže na pol slovenska učiteljska pripravnica v Ljubljani zopet popolno ponemčila?

b) Iz katerih uzrokov se je bivša slovenska realna gimnazija v Kranju zopet ponemčila?

c) Iz katerih uzrokov se še nij na realni gimnaziji v Novem mestu na nobenem razredu slovenski jezik, kakor učni jezik vpeljal?

d) Iz katerih uzrokov so se na ljubljanski realki uže obstoječe slovenske paralelke odpravile?

e) Zakaj je na ljubljanski realki učenje slovenskega jezika vsakemu učenca na prosto voljo dano, mej tem ko je italijanski jezik za vsakega učenca, brez razločka narodnosti obligaten?

f) Zakaj se na vseh nižjih razredih ljubljanske realke zoper vsa pedagoška načela slovenskim učencem slovenski jezik z nemškim učnim jezikom razlaga?

g) Zakaj se po raznovrstnih postranskih potih, posebno pa vsled pritiska na učitelje po nadzorniku ljudskih šol, nemščina v ljudske šole sili, mesto da bi se samo na to gledalo, da se otroci kaj koristnega na podlagi materinščine nauče?

II.

a) Iz katerih uzrokov se je letos na spomlad nekoliko slovenskih poštnih in telegrafnih uradnikov brez vidnega uzroka nanaglomoma v skrajne pokrajine Avstrije premestilo?

b) Iz katerih uzrokov je vlada mesto njih pri pošti trde, slovenščine nezmožne Nemce nastavila?

V Ljubljani 6. oktobra 1874.

Dr. V. Zarnik, Kozler, Obreza, Karel Rudež, Horak, Kramar, Jugovic, Tavčar, Toman, Lavrenčič, dr. Costa, Murnik, dr. Poklukar, Pakiž, Kotnik, dr. Bleiweis.

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 8. oktobra.

Za nas Slovence, ki želimo, da se naš narod s časom v en deželni zbor združi, je jako podučno, kakšni so naši „federalistični“ zavezniki klerikalni **Tirolci** kar se tiče narodnega prava. Klerikalno-nemški Tirolci so namreč te dni v svojem deželnem zboru slovesno protestirali proti onim italijanskim poslancem, ki na podlagi narodnosti hote za tirolske Italijane svoj deželni zbor, ločen od nemškega v Innsbuku. Pravijo, da je to zahtevanje v protivju s pravicami dežel in s terjatvami historičnega prava in da pelje k prevratu zgodovinsko

obstoječega na političnem in celo cerkvenem (!) polju. — To kaže, da bi bili naši neslovenski „federalistični“ zavezniki pravu narji iz konsekvencije tudi z vso energijo proti zedinjenju Slovencev, ker narodni princip, kateri edini je naša pravna podloga, — jim je greh in strah.

V češkem deželnem zboru pred sejo 6. okt. je izročil staročeški poslanec Jeřábek s 77 podpisi staročeških poslancev dež. maršalu izjavo, zakaj ne pridejo staročeški poslanci v deželni zbor.

Češki „Pokrok“ od 6. t. m. pozivlje v uvodnem članku vsa rodoljubna češka mesta, šole, velikoposestnike in tovarnike, naj podelijo službe slovaškim učiteljem, ki so vsled zrušenja dveh narodnih gimnazij, na vlastne slovaške stroške vzdrževanih, v kloštru pod Znojmem in v Velikej Revúci, po madjarskem nasilstvu prišli z svojimi rodovinami ob kruh; dalje naj po svoji moči podpirajo slovaško študenstvo. „Sveta dolžnost je“, pravi češki list končno, „da poplačamo bratom Slovakom pod zeleno Tatro, ki so slovanskemu svetu dali Šafařika in Kollara; vzajemnost slovanska zahteva od nas, da obrišemo solzé narodu, ki nam je po rodu in jeziku najbližji!“

Dalmatinski italijanissimi se deželnega zbora nečejo udeležiti, in ker je nekaj poslancev večine na odpustu zaradi trgatve, 6. okt. zbor nij mogel sklepati.

Vnanje države.

Na **Francoskem** so volitve v generalne svete skoro popolnem uže znane. Po tem tacem je voljenih 800 konservativcev raznih programov 500 republikancev in 100 je ožjih volitev. Upali smo, da bodo republikanci nad vsemi družimi skupaj večino imeli, a žalibog, da nij tako.

Iz **Španije** se tudi angleškemu listu „Pall Mall Gazette“ poroča, da je don Karlos ustrljen v trehuh od svojih lastnih ljudij. To je dokaz kake divjake je ta kralj, ki tudi pravi, da se „za vero“ bojuje, okolo sebe imel. On je svojo divjo druhal vodil v požige in klanja in zdaj nad njim samim poskušajo surovosti, v katere jih je na druge španske brate hujskal, na republikance. Sigurno bodo ultramontanci tudi tu videli „prst božji“, ker ko bi se bilo to kacemu svobododomislniku prigodilo, bilo bi povsod polno tega „prsta“ v ultramontanskih novinah.

Najnovejše poročilo iz Hendaye pak pravi, da oficijalni list karlistični poroča, da je don Karlos zdrav. Mogoče, a škoda, ker bolje bi bilo, da bi eden človek smrt storil, namestu da bo zavoljo njegove čestilakomno-

Listek.

Kantorčica.

Roman s pogorskega zakotja.

(Češko spisala Karlina Světlá; poslovenil Franjo Tomšič.)
(Dalje.)

Ko je doktor naznanil strijcu drugi svoj razpor z nevesto, povedal mu je ob enem, da je popolnem odstopil od namena nastopiti uradniški pot.

„A zakaj?“ zavzame se strijc.

„Ker se mi protivi.“

„Ali tvoja želja, zadobiti si vpliva in imenitnosti?“

„... Nij bila družega, nego otročja nečimernost.“

„Vendar bi bil le lepo in važno činnost imel.“

„To si najdem tudi drugod.“

Strijc ga je pustil; mislil je, da se mu to poleže, da svoj zdajnji plan zopet zmeni in mu je začel mej tem neprošen iskati tretjo nevesto.

„Ko bi se ne hotel zmirom s takim veseljem ženiti“, dejal, je ves prestrašen od nečakove zmenljivosti, „mislil bi si, da je čez ušesa zaljubljen, — tako se neumno vede.“

Otik je kmalu spoznal, da se mora pred vsem znebiti svoje okolice, ako hoče svoje dozdanje življenje premeniti, da ne dočaka drugače lepšega nasledka na sebi. Začel se je torej po onem večeru polagoma svojih prijateljev ogibati, premišljevalje v samoti o tem, kje je uzrok slabega njegovega obnašanja in s kakimi posredki bi se duševno okrepčal, da bi mu bilo mogoče „dokazati vse kar hoče“! kakor Enefa. Pa to nij šlo, niti tako hitro, niti tako lahko, kakor si je v začetku mislil. Njegovi prijatelji nijso vedeli, ko so zpozili na njem očividno zmeno in hladnost, kaj se z njim godi, ter ga začeli izkrenejši iskati, nego do zdaj. Nepretrgoma jim je moral zagotavljati, da ga nij nikdo iz njih razžalil, da se proti njim nij ohladil in, da bi to dokazal moral se je nehote vsak čas udeleževati njih

shodov. Kako se mu je gnjusil zdaj ta krčemski hrup in nered, vse te stare, stokrat slišane, malenkostne in ničeve šale, katerim se je poprej tako odkritosrčno smijal, da bi drugim kaj po volji storil! Bil je tako nesrečen od njih navalov, zdaj ko je hotel končno poslušati važne glasove v svojih prsih: da jim je ušel dvakrat eno za družim v toplice; ali oni, kakor bi bili slutili, kaj se v njem godi in da jim hoče uplahniti za vselej, so prišli za njim, kakor takrat v hribe, k njemu se prisilili in ga zopet nazaj pripeljali, ter več kakor drugokrat trdili, da je doktor Mrakota njih kinč. Kakor bi ga bilo to poprej veselilo, tako ga je zdaj jezilo, dolgočasilo, osramovalo.

Končno je prišla Otiku posebna misel. Spomnil se je, da mu je mati enkrat očitala, zakaj svojih prijateljev ne opominja in jih k boljšemu življenju ne pripravlja. Spomnil se je, da bi ta utrudljivi boj mej soboj in njimi najlažje dokončal, ko bi jim svoj namen povedal.

„Morda se jim godi, kakor meni; morda

sti tisoč in tisoč ljudi usmrtenih, sto in sto milijard nesrečnih.

Zapor nemškega diplomata **Arnima** se povsod smatra, kot velik škandal. Vladni severo-nemški časopisi pripovedujejo, da Arnim ni hotel več (eni pravijo da 40) pisem, ki so bili njemu kot poslaniku v Parizu od Bismarcka pisani, izročiti, nego jih je hotel baje ali morda za neko izjavo porabiti. Da bi mu to zabranil, hotel je Bismarck svoja pisma s policijo nazaj. Najbrž pisem ne bode dobil, škandal pak je gotov. Njegova žena in tašča so ponujali kavejo, kolikor se hoče, da bi ga izpustili. A Bismarkovci se za to še zmenili niso, ker se ne boje, da bi Arnim ušel, nego da bi ona pisma dalje oddal. Morajo pač tudi pisma prav nemška biti, da se take brutalnosti zanje godé.

Danski poslanik Quaaad v Berlinu je od svoje vlade dobil ukaz pritožiti se pri pruski vladi, zakaj danske podložnike iz Slezvika podi.

Dopisi.

Iz Ljubljane 5. okt. [Izv. dop.]

„Slov. Narod“ 2. okt. v uvodnem članku toži, da hote nasprotniki naš narod siloma germanizovati. In tega se lahko prepriča vsakdo, ki ima le oči in ušesa. Naši nasprotniki hoté narodno šolstvo v svoje roke dobiti in posebno pa učiteljstvo, da bi potem z njim manipulirali po svoji volji. In to se jim je uže nekoliko posrečilo. Ogledajmo si le slovensko učiteljstvo kranjsko. Mej njim nahajamo večino takih „mož“, ki hrepene samo po „boljših plačah“, ter se potem uklanjajo onim, kateri jim kaj — obetajo, (kajti dati jim ne mogó). To uklanjanje, pa niti častno, niti v soglasji z zdravim pedagogiko. Ta večina prikimuje nemškemu Linhartom in ponemčenim (?) Zimam na veliko kvar narodnega šolstva. Ona berači za „staatsrock“ ne mené se za slabe nasledke, če bi se jim uslišala prošnja. Z eno besedo: tej večini je pedagogika deveta briga in svoj žep vse, da so jej potem Linhartove besede sv. evangelijski v Zimove tako verno sluša, kakor bi sam sv. duh iz njega govoril. Ta večina se niti ne briga za to, kaj neodvisni domači ljudje o njej govoré; ona da-si po rodu narodna, deluje baš proti narodnim željam. Seveda takim značajem ne mogo lahko narodnjaki plač boljšati, ker bi potem materialno utrjena delala morda še bolj proti svojemu slovenskemu rodu. Manj-

v njih duševna moč le dremlje čakaje nagiba, da bi se probudila! Meni je pomagala Enefa povedavši mi vse resnično v obraz, in njim morda pomorem jaz, ako jim tudi resnico odkrijem, dejal si je in zdelo se mu je jako lepo in vabljivo, ustanoviti novo življenje s poskušanjem spreobrniti toliko duš. Kaj nij hotela Enefa, da bi postal „apostol“? Vsaj se je lahko prepričal, je-li ima k temu poklicu dotičnih lastnosti.

K temu cilju je povabil svoje najzaupljivejše prijatelje, namreč one, s katerimi je hodil največkrat zvečer na vino. Poznal je svoje ljudi; vedel je, da se pri dobro nastavljeni mizi z njimi najlažje obravnava, da so tu najpristopnejši, najrazumljivši. Večerja je bila izvrstna; vino je teklo s curkoma in ko so se jeli vinski bratci razgrevati, in je pogovor živejši postal, tu se je zdelo Otiku, da je čas, da bi začel svoj misijonarski govor, da bi ne postali živejši, ko bi namreč glas njegov niti slišati ne bil.

(Dalje prih.)

šina kranjskih učiteljev, ki se sicer še nij ponemčurila, je pa pasivna boječa in se prav za prav boji barvo pokazati. In kaj je vse to uzročilo? Še marsikateri učitelj, ki je sedaj Zimovec, bi bil ostal naroden, a — temeljitosti manjka, temeljitega znanja šolskih postav i. dr. Marsikateri krivo meni, da mu lahko odvzame kako nadzorovalno nemčurče plačo, ali da ga zatoži etc., če ne stori tako, kakor mu je ukazalo. Drugi pa zopet misli, da bo vzplezal po tej lestvi do nadzorništva in se torej hlina in hlina, ter lazi pred svojim bore nadzornikom. S tem kažejo taki ljudje najbolje svojo plitvost, ter se hliné, mesto da bi stali možato na postavnem in pedagogičnem stališču. Učitelji naj blagovolé toraj dobro premisliti, kaj delajo, ker zdaj je še čas. A prišli bodo časi, da bodo obžalovali svoja sedanja dejanja, toda takrat bode prepozno, ter majka Slava bode dejala: „Nečem sina te poznati“.

Kolikor bolje žali človeka letargija in izdajstvo kranjskega učiteljstva, toliko bolje ga veseli živahno gibanje mej slovensko-štajerskimi narodnimi učitelji. Oni imajo svoje društvo, svoje glasilo, oni se lahko in se ustavljajo nemškemu navalu. Če bi imela vsa Slovenija take može, potem je na trdnih nogah. In Slovenci smo tudi veseli tacih učiteljev in se sploh naši žurnali mnogo pečajo z njih stališčem itd. A samo pisati za učiteljstvo brez dejanske podpore se skoro pravi: prazno slamo mlatiti. Če uže družega ne storimo, podpirajmo vsaj edini slovenski pedagogični in učiteljski list „Slov. učitelja“, ter pristopimo k „Učiteljskemu društvu za slov. Štajer“, kot podporni udje in to bode dajalo učiteljem pogum, korakati čvrsto po poti, katero so nastopili. Vsak pravi Slovenec naj bi podpiral gori omenjeni list, kajti le tako bode mogoče listu, da se bode udrževal in napredoval, ter budil slovenske učitelje, da bodo čvrsti narodnjaki, ter delali: „vse za narod, omiko in svobodo“.

—v—

Domače stvari.

— (Dr. Zarnikova interpelacija) — (glej prvo stran, tega lista) — katera je zares važno dejanje, se je včeraj v dežel-nem zbornu brala. Nemškutarski poslanci so bili osupnjeni, ker menda enako energičnega koraka niso pričakovali. Na dveh krajih so skušali z „oho“-klici svoje nezadovoljstvo izraziti, kar jim pak nij šlo prav.

(Iz Gradca) se nam piše: Minoli ponedeljek t. j. 5. okt. so slovenski študentje vseučilišni v Gradci, pokopali enega svojih vrstnikov. Bil je to dijak Josip Dobrovnik, rojen na Koroškem, ki je dospeval do blizu vrha svojih studij po dvomesečnem bolehanju v mestni bolnici 3. okt. za sušico umrl, v 25. letu svoje životne dobe. Bil je pokojnik ves čas svojega študiranja marljiv študent in značajan Slovenec. Više manje mu je zdravje in život ugorobila le trpka borba za eksistencijo, kajti on nij dobival kakor se godi mnogim slovenskim dijakom od doma, nikake podpore. V prostem času, kadar so se sinovi premožnih in bolje posvečenih starišev, — ki ne odteguje svoje podpore sinovom, ki nečejo obleči črnega talarja — šetali po zdravem zraku, hodil je umrl slovenski modroslovec v meščanske hiše otroke podučevati, da si je borno služil potrebni

kruh. Isto tako se morajo mučiti skoraj vsi slovenski dijaci, da si prislužijo, cesar jim treba za život. Koliko zatega časa gre s tem v strate! Mesto, da bi dijak mimo predpisanih študij v stroki privabljal si tudi za svoje poznejše življenje potrebno vsestransko duševno omiko, privabljal si stanovno značajnost, mesto da bi se kodkoda vabil v pisateljskem peresu, mora z duhomornim podučevanjem tujih otrok gubiti ne samo dragi čas, gubiti tudi zdravje. — Da so pokojnega ljubili tudi inonarodni dijaci, pokazali so stem, da so ga v precejšnjem številu — mnogo njegovih prijateljev še ondaj nij bilo v Gradci — sprevedili k zadnjemu pokoju na št. Petersko pokopališče. Pokojnik si pač nij nič dobrega užil na svetu. Sveti mu naj on kraj groba večna luč! R—k.

— (Strela je udarila) 2. t. m. blizu Planine v hlapca in štiri vprežene vole, vdove in posestnice Jov. Godeševe iz Gornje Planine, ko so vozili iz gozda. Hlapec je samo malo opaljen; iz mej volov je obležal eden mrtev, drugi trije pa so okrevali. Škoda znaša 170 gld.

Izpred porotnega sodišča.

V Ljubljani 1. okt.

Porotniki gg.: Štefan Lapajne, Vinc. Jan, Jože Bartelj, baron Žiga Cojz, Karel Hudabivnik, Matija Valenčič, Janez Več, Anton Potočnik, Anton Krener, Vinc. Mali, Matevž Premrl, Leopold Globočnik.

Iz zatožnega spisa posnemljemo: V noči od 4. do 5. julija t. l. je Jarnej Habjan 28 let star, iz Babne gorice v ljubljanski okolici z drugimi tovariši šel v Orle „vasovat“. Ko pridejo do vrta Janeza Ferkolja, se Jar. Habjan, Andrej Habjan in France Martinec na črešnjevo drevo zobat spravita, drugi pak spodaj stoje. Proti polnoči gre Frkoljev Janez, sin posestnikov na vrt, zapazi, da je nekdo na drevesu nekdo pa pod drevesom s kolom v rokah. Ko oni z drevesa skoči, Frkoljev Janez precej nazaj proti bihi zleti, ker se mu zdi, da so prišli fantje iz Babne gorice da bi se topli. On pokliče hlapca Jakoba Jerina potem Janeza Zupančiča, Fr. Čermaka, Fr. Jagarja in Matijo Ovsjaka, da bi fante iz Babne gorice pregnali. Jakob Jerina z vilami in Janez Ferkolj s palico gresta naprej drugi pa za njima. Ko pridejo do vrta zagleda Janez Ferkolj 2 fanta blizu enake velikosti, s kolmi, in za njima še enega fanta; prva sta precej na Frkoljevega in hlapca Jakoba Jerina, zadnjega zadela tako na glavo, da se je precej zgrudil z obrazom na tla, in tudi Ferkoljev Janez je bil tako na glavo udarjen, da je precej kri pritekla. Ferkoljev je vendar še zbežal, a tistih fantov nij izpoznal. — Matija Ovsjak je pa dobro videl, da je ravno tisti fant, ki je hlapca Jakoba Jerina udaril, tudi njega po desni roki udaril in tedaj ko je bežal še enkrat na desno roko in enkrat na vrat. Ko so očeta Janeza Ferkolja zbudili in mu povedali da so njegovega hlapca ubili, precej je šel gledati, ter je našel hlapca na tleh ležečega in zraven 2 klobuka. Vzdigne hlapca, ki je začel izbruhavati kri. Hlapec je kazal na glavo, a nij mogel povedati, kdo ga je udaril. Na to so ga odnesli v hišo, kjer je bil proti koncu brez zavesti in je 5. jul. opóludne umrl.

Sicer se zdravniško nij moglo najti, da je oni, ki ga je udaril, nameraval ga ubiti a gotovo je, da se je to zgodilo v sovražnem namenu, v tem djanji so toraj vsa znamenja hudodelstva uboja po §. 140 kaz. pr. Storičev nobeden poškodovanih nij spoznal; sumili so pa Jarneja Habjana. Martin Vrečar, ki je strelil, da bi fante splasil, Jože Slobec in Matija Osjak so slišali besede: „Jarnejec le udari“. Tudi Martin Vrečar je po pretepu slišal enega fantov kričati: „Petdeset se jih sam ne bojim“ in je po glasu sodil, da je to bil Jarnej Habjan. Jarnej Habjan pa je zaradi težkega poškodovanja Janeza Ferkolja od deželne sodnije na osem mesecev bil obsojen in kaznovan. Te okoliščine in ker je Jarnej Habjan razsajenec, dajo sklepati, da je on storilec. On sam obstane, da se je pretepal z Ferkoljevim fantom in z enim, ki je vile imel, torej s hlapcem Jaka Jerinom, on pa taji, da bi bil koga udaril in da je bil oborožen.

Janez Ahlin je videl, da je Jarnej Habjan precej z drevesa skočil, ko je Ferkoljevega zaslišal. Janez Žitnik je slišal Jarneja Habjana, da se je hvalil z besedami „eden je precej dobil“, in da je eden orlovskih fantov proti njemu poleno zagnal, da ga je vzdignil in ko ga je eden hotel z vilami suniti, je z eno roko vile zagrabil, z drugo pa s tem polenom mahnil, in napadniku še vile vzela. Janez Žitnik je pri Jarneju Habjanu tudi vile videl. V Babini gorici se je sploh govorilo, da je Jarnej Habjan Jakoba Jerina ubil, in on sam je ljudem pravil: „naj nikar drugih ne dolže, da ga je le on udaril.“

Vsled teh okoljščin je Jarnej Habjan bil tožen, da je on Jakoba Jerina ubil, in Matija Osjaka lahko poškodoval; da je pa

črešnje kral, to je sam obstal. Pri obravnavi 1. oktobra je bil Jarnej Habjan obsojen zaradi hudodelstva uboja in zaradi prestopka tatvine na 3 leta teške ječe, poostrene vsak mesec z enim postom.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni **Revalesscière du Barry** v Londonu.

28 let uže je nij bolezn, ki bi je ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicne in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i nadubo, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, siljenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in bledanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, sluhšanje, bledice in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je boljše, nego dojilnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričevala zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneke, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle Stuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih osob, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.
Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.
Revalesscière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dritti in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v secalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bolenju v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsnih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.
Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.
Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp. Dr. Angelsteina.
Berlin, 6. maja 1856.
Ponavljaje izrekan gledé Revalesscière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.
Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Spričevalo št. 76.921.
Obergrimpern, (Badensko), 22. aprila 1872.
Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.
Montona, Istra.

Učinki Revalesscière du Barry so izvrstni.
Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik.
Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneke, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalesscière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalesscière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.“

Št. 64.210. Markizo de Brehan, bolehal je sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, sluhšanj in hipohondriji.

Št. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanju glave in davljenji.

Št. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanju dušnika, omotici i tiščanju v prsih.

Št. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznadejni prsni bolečni in pretresu čutnic.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenju, nespanji in hujšanju.

Št. 75.928. Barona Sigmo 10letne hramote na rokah in nogah i. t. d.

Revalesscière je 4 krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50 krat več na ceni, gledé hrane.

V pichastih puščah po pol funta 1 gold. 50 kr., i funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v puščah a 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolates v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mehr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Louvi Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lozarjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajski biča na vse kraje po poštah nakaznicah ali novčetihi.

DUNAJSKA BOJNA 8. oktobra.

1860 drž. posojilo	108	—	—
Akcije narodne banke	987	—	—
Kreditne akcije	245	25	—
Napol.	8	82 1/2	—
Srebro	103	75	—

Tuji.

5. in 6. oktobra:

Evropa: Stenovic iz Zagorja. — Čarman, Znaneti iz Trsta. — Ries iz Dunaja. — Bohinec iz Mokronoga. — Brauchbar iz Gradca. — Ravnihar iz Zagreba. — Savojeri iz Maribora. — Merjasec is Sušja.

Pri Slonu: Milovan iz Rudolfovega. — Veneri iz Pešte. — Donati iz Dunaja. — Spies iz Trsta. — Vičič iz Postojne. — Pučnik iz Kranja. — Paskalo iz Benedek. — Ožbald iz Žirovega. — Fibrovec iz Zagorja. — Zlatan iz Koritnice. — Jaklič iz Kočevja. — Bonhutinsky od Savinje. — Biagio iz Italije.

Pri Malič: Fischman iz Prage. — Zimar iz Dunaja. — Spitz iz Doličan. — Moler iz Dunaja. — Keglevič iz Trsta. — Knific iz Sevnice. — Keel iz Kamnika. — Jervis iz Londona. — Komič iz Radovljice. — Rapi iz Dunaja. — Vivat iz Gradca. — pl. Obereigner iz Šneperka. — Schuler iz Dunaja. — Rosenberg iz Hrvatskega. — Salvadori iz Beljaka.

Pri Zamorei: Durnik iz Križevca. — Žgur iz Brežice. — Kodrič iz Dunaja. — Bayer iz Gradca. — Presburger iz Dunaja.

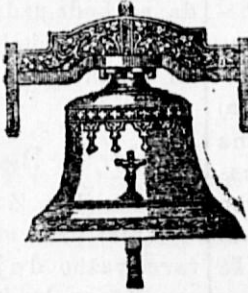
Pri carju avstrijskem: Kregar iz Pešte. — Hatinger iz Trsta. — Milavec iz Planine. — Jankovič z gospo iz Zagreba.

Pri Virantu: Struel iz Zatične. — Puhar iz Kranja. — Boltavzar z gospo iz Zagreba.

Pri bavarskem dvoru: Bekis iz Gorice.

Gledališčina loža

v 1. nadstropji se prepušča v nenavadnih dnéh za slovenske predstave. — Bližjo spravo podaja **oznanilna pisarna** (Annoncenbureau, Fürstenhof h. št. 206). (285—2)

Pri Dunajski razstavi l. 1873 **2 medalji za napredek za 8 zvonov**
s skupno težo 300 centov, vlitih za votivno cerkev na Dunaji, razstavljenih.

Ces. kralj.

dvorna livarna za zvonove in metale

Ignacija Hilcerja & sinov

v Dunajskem Novem mestu
(Ignaz Hilzer & Sohn in Wiener-Neustadt)

se priporoča za naročevanje
zvonov vsake teže in vsakega glasa,
ter tudi za vsake izdelke iz vlitiga metala.

Za prej odločeni glas ali čisto harmonični akord naročenega zvonovja (več zvonov) se daje poročstvo. Zvonovom se pridaja tudi vsa druga oprava, jarmi iz lesa ali železja po najboljši in najnovjši šegi narejeni, tako da se veliki in težki zvonovi prav lahko gonijo, ker teko po zobcih na novo iznajden način; tudi se lahko presučejo, kedar koli treba, brez posebne naprave, tako da zvonovi dalje trpe in mnogo lepši pojo.

Tudi se zvonovi tako uredijo, da se pri zvonjenju vsi lepo vjemajo in kembiji drug za drugim v lepem redu bijejo. Za tako uredenje je iznašla ta livarna novo sistemo, po kateri vsak novo opravljeni zvon, pa tudi vse zvonove v zvoniku en sam človek v kakih urah po zelo preprosti napravi brez vseh stroškov tako urediti more, da zvonovi enako, hitreje ali bolj počasi teko.

Naročila se izgotovljajo natančno in po ceni. Zarad plače so ugodni pogoji. (287—1)

Kar ta livarna obstoji, 33 let, je vliła 2930 večjih zvonov, ki so tehtali 12800 centov.